

Life Competencies of Students at Rajamangala University of Technology and Related Factors

Sucheera Sayarattanachai^{1*}, Achara Whattananarong², Sakchai Nirantawe³ & Kosol MeeKun⁴

¹ College of Management, University of Phayao, Thailand

² College of Management, University of Phayao, Thailand

³ College of Management, University of Phayao, Thailand

⁴ College of Management, University of Phayao, Thailand

* Corresponding author. E-mail: porsche.weipor99@gmail.com

Abstract

This academic article aims to present Life competencies of students at Rajamangala University of Technology and related factors. The content of this article is divided into 2 parts: Part 1: Life competencies of students, which includes the meaning and importance of life competencies and their key components in the contemporary era; Part 2: examines factors related to students' life competencies, focusing on three aspects: institutional, social, and personal factors, which may be related to and may influence students' life competencies. Moreover, the article presents the crucial role of Rajamangala University of Technology as a higher education institution emphasizing practical education and vocational workforce development, with life competencies serving as a fundamental basis for developing students' ability to live and work effectively in the 21st century.

Keywords: Life Competency, Student, Rajamangala University of Technology, Related Factors

สมรรถนะชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

สุชีรา สายะรัตนชัย^{1*} อัจฉรา วัฒนานรงค์² ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี³ และโกศล มีคุณ⁴

1 วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

2 วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

3 วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

4 วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

* Corresponding author. E-mail: porsche.weipor99@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอองค์ประกอบของสมรรถนะชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาสาระในบทความนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 สมรรถนะชีวิตของนักศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ความหมายและความสำคัญของสมรรถนะชีวิตและองค์ประกอบของสมรรถนะชีวิตที่สำคัญของนักศึกษาในปัจจุบัน ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะชีวิตของนักศึกษา ซึ่งมี 3 ด้าน คือ ด้านสถาบัน ด้านสังคม และด้านบุคคล ซึ่งคาดว่าจะมีความสัมพันธ์และส่งอิทธิพลต่อสมรรถนะชีวิตของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้บทความนำเสนอบทบาทสำคัญของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในฐานะสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการจัดการศึกษาเชิงปฏิบัติการและการพัฒนากำลังคนสายวิชาชีพ โดยมีสมรรถนะชีวิตเป็นฐานสำคัญในการพัฒนานักศึกษาให้สามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ : สมรรถนะชีวิต, นักศึกษา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล, ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้บทบาทของการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีได้มุ่งเน้นเพียงการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้เชิงวิชาการเท่านั้น หากแต่ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การทำงาน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีคุณภาพ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับทิศทางการศึกษาสากลที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งรวมเรียกว่า “สมรรถนะชีวิต” (life competencies) (UNESCO, 2021) สมรรถนะชีวิตถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การจัดการตนเอง และการตัดสินใจอย่างรับผิดชอบ นักวิชาการด้านการศึกษาเห็นพ้องกันว่า การพัฒนาสมรรถนะชีวิตควรเริ่มต้นตั้งแต่ระดับการศึกษาและดำเนินอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงสำคัญในการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนสู่การเป็นกำลังสำคัญของประเทศ (Mangrulkar, Whitman, & Posner, 2001; สุวิมล ว่องวานิช, 2562)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลในฐานะสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งผลิตบัณฑิตด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการพัฒนานักศึกษาให้มีทั้งความรู้เชิงวิชาการ ทักษะวิชาชีพ และสมรรถนะชีวิตที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมและตลาดแรงงาน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาสมรรถนะชีวิตของนักศึกษาไม่อาจเกิดขึ้นได้จากการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องอาศัยแนวทางการศึกษาที่หลากหลาย

การบูรณาการกิจกรรมพัฒนานักศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ตลอดจนบทบาทของผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างเป็นระบบ (Kolb, 2015; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2563)

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอสมรรถนะชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการสังเคราะห์องค์ความรู้จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอกรอบแนวทางที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ นักวิชาการ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการยกระดับคุณภาพบัณฑิตให้มีความพร้อมทั้งด้านวิชาชีพและการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันอย่างยั่งยืน

แนวคิดสมรรถนะชีวิตของนักศึกษา

ความหมายของสมรรถนะชีวิต

สมรรถนะชีวิต (Life Competencies) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการนำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะส่วนบุคคลมาประยุกต์ใช้ในการจัดการชีวิต การแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม ซึ่ง WHO (1997) อธิบายว่า สมรรถนะชีวิต หมายถึงความสามารถทางจิตสังคม (Psychosocial Abilities) ที่ช่วยให้บุคคลสามารถรับมือกับความต้องการ ความกดดัน และความท้าทายในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านกระบวนการคิด การตัดสินใจ และการปรับตัวที่เหมาะสม ในทำนองเดียวกัน Sagone & Indiana (2017, p.114) ได้ให้ความหมายของสมรรถนะชีวิตว่า เป็นทักษะทางจิตสังคม และทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งช่วยให้บุคคลสามารถตัดสินใจอย่างรอบคอบ แก้ไขปัญหา คิดอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดี มีส่วนร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ตระหนักรู้และเข้าใจตนเอง รวมถึงสามารถรับรู้และจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกของตนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ Cambridge University Press (The Cambridge Framework, 1997, p. 15) ได้เสนอแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับสมรรถนะชีวิตว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการตัดสินใจ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การตระหนักรู้ในตนเอง การจัดการอารมณ์และความเครียด การเห็นคุณค่าในตนเอง และการแสดงออกถึงความเอาใจใส่และความรับผิดชอบต่อนักเรียน

สรุปได้ว่า สมรรถนะชีวิต หมายถึง ความสามารถเชิงบูรณาการด้านจิตสังคม ความคิด และพฤติกรรมที่เอื้อให้บุคคลสามารถดำรงชีวิต ปรับตัว และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งถือเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ความสำคัญของสมรรถนะชีวิต

สมรรถนะชีวิตมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาบุคคลในมิติการเรียนรู้ การทำงาน และการดำรงชีวิตในสังคม โดยสามารถอธิบายความสำคัญได้ตามแนวคิดและทฤษฎีสำคัญ ดังนี้

1. ความสำคัญตามแนวคิดสมรรถนะชีวิตขององค์การอนามัยโลก

ตามแนวคิดของ World Health Organization สมรรถนะชีวิตเป็นความสามารถทางจิตสังคมที่ช่วยให้บุคคลสามารถรับมือกับความท้าทาย ความกดดัน และปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสำคัญของสมรรถนะชีวิตตามแนวคิดนี้อยู่ที่การเสริมสร้างสุขภาวะทางกาย จิตใจ และสังคม ทำให้บุคคล

สามารถตัดสินใจอย่างเหมาะสม ควบคุมอารมณ์ และสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานของคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน (WHO, 1997)

2. ความสำคัญตามกรอบสมรรถนะหลักของ OECD

OECD เห็นว่าสมรรถนะชีวิตเป็นสมรรถนะหลักที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการดำรงชีวิตในสังคมที่ซับซ้อน ความสำคัญของสมรรถนะชีวิตตามกรอบ OECD อยู่ที่การช่วยให้บุคคลสามารถระดมทรัพยากรภายในของตนเอง ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ค่านิยม และเจตคติ เพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในมิติการศึกษา การทำงาน และการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในสังคมประชาธิปไตย (OECD, 2019)

3. ความสำคัญตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Albert Bandura สมรรถนะชีวิตมีความสำคัญในฐานะผลลัพธ์ของการเรียนรู้ผ่านการสังเกต การเลียนแบบ และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น สมรรถนะชีวิตช่วยให้บุคคลสามารถปรับพฤติกรรมให้สอดคล้องกับบริบททางสังคม เรียนรู้บทบาทหน้าที่ และพัฒนาความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัวทางสังคมในระยะยาว (Bandura, 1986)

4. ความสำคัญตามแนวคิดกรอบความคิดเติบโต (Growth Mindset)

Carol S. Dweck อธิบายว่าสมรรถนะชีวิตมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของบุคคล เนื่องจากผู้ที่มีการเติบโตจะมองความท้าทายและความล้มเหลวเป็นโอกาสในการเรียนรู้ สมรรถนะชีวิตจึงช่วยเสริมสร้างความเพียรพยายาม การกำกับตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนและการดำเนินชีวิต (Dweck, 2006)

สรุปได้ว่า สมรรถนะชีวิตมีความสำคัญในฐานะกลไกหลักที่ช่วยให้บุคคลสามารถเรียนรู้ ปรับตัว แก้ปัญหา และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ทั้งในมิติสุขภาวะ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การทำงาน และการเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉพาะในบริบทการอุดมศึกษา สมรรถนะชีวิตเป็นฐานสำคัญในการพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่มีความสมดุลทั้งด้านวิชาชีพและการดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่

องค์ประกอบของสมรรถนะชีวิต

แนวคิดของ องค์การอนามัยโลก (WHO, 1997) เสนอองค์ประกอบของสมรรถนะชีวิตจำนวน 10 ประการ ครอบคลุมทักษะด้านการตัดสินใจ การแก้ปัญหา การคิดอย่างสร้างสรรค์และมีวิจารณญาณ การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล การตระหนักรู้ในตนเอง ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รวมถึงการจัดการอารมณ์และความเครียด องค์ประกอบดังกล่าวสะท้อนมิติด้านความคิด อารมณ์ และสังคม ซึ่งเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกันในการดำรงชีวิตของบุคคล ขณะที่ OECD (2019) ได้นำเสนอสมรรถนะชีวิตในภาพรวมผ่านกรอบสมรรถนะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจัดกลุ่มองค์ประกอบหลักออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ การใช้เครื่องมือเชิงปฏิสัมพันธ์ การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคมที่มีความหลากหลาย และการดำเนินชีวิตอย่างมีความรับผิดชอบ และเป็นอิสระ กรอบนี้เน้นการบูรณาการความรู้ ทักษะ และค่านิยม เพื่อการปรับตัวและการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพในสังคมยุคใหม่ นอกจากนี้ UNESCO (2004, 2015) ได้จัดองค์ประกอบของสมรรถนะชีวิตออกเป็น 3 กลุ่มทักษะสำคัญ ได้แก่ กลุ่มทักษะทางสังคม เช่น การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างสัมพันธภาพ ความเห็นอกเห็นใจ และความรับผิดชอบต่อสังคม กลุ่มทักษะการคิด เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดสร้างสรรค์

การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา กลุ่มทักษะการจัดการตนเอง เช่น การตระหนักรู้ในตนเอง การจัดการอารมณ์ และความเครียด การกำหนดเป้าหมายชีวิต และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของสมรรถนะชีวิตตามที่ได้สังเคราะห์องค์ประกอบพบว่า มีสาระสำคัญร่วมกัน คือ การพัฒนาความสามารถของบุคคลใน 3 มิติหลัก ได้แก่ มิติด้านการคิด มิติด้านอารมณ์และการจัดการตนเอง และมิติด้านสังคมและความสัมพันธ์ ซึ่งเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสมกับการนำไปใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา สำหรับบริบทในการจัดการศึกษาและพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล องค์ประกอบสำคัญซึ่งจะนำพาให้นักศึกษาสามารถศึกษาเล่าเรียนได้สำเร็จและได้รับการเตรียมความพร้อมสู่โลกแห่งการใช้ชีวิตในสังคมและการทำงานในอนาคต ที่มีความสำคัญเป็นลำดับแรกๆ ที่จะต้องนำไปพัฒนา คือ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการจัดการตนเอง

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะชีวิตของนักศึกษา

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยพบปัจจัยที่คาดว่าจะจะเป็นสาเหตุของสมรรถนะชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 3 ด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านสถาบัน 2) กลุ่มปัจจัยด้านสังคม และ 3) กลุ่มปัจจัยด้านบุคคล ดังนี้

กลุ่มปัจจัยด้านสถาบัน

ปัจจัยด้านสถาบันที่เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะชีวิตของนักศึกษา ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 2) กิจกรรมพัฒนานักศึกษา และ 3) บทบาทบุคลากร แต่ละปัจจัยมีแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้หมายถึง พื้นที่ทั้งทางกายภาพและพื้นที่เสมือนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยไม่จำกัดอยู่เฉพาะในชั้นเรียน แต่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา ทั้งในรูปแบบจริง ออนไลน์ และแบบผสมผสาน (Brown, 2005 อ้างถึงใน อภิภา ปรัชญพฤตย์, 2560) พื้นที่ดังกล่าวต้องคำนึงถึงองค์ประกอบด้านกายภาพ เช่น แสง เสียง คุณภาพอากาศ รวมถึงความพร้อมและการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศในพื้นที่เสมือน (Nordquist & Laingas, 2015 อ้างถึงใน อภิภา ปรัชญพฤตย์, 2560) นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ควรมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบพื้นที่และการจัดที่นั่งได้หลากหลาย เพื่อรองรับกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่าง และเอื้อต่อการสื่อสาร การระดมความคิด และการทำงานร่วมกัน โดยมีอุปกรณ์และเทคโนโลยีสนับสนุนอย่างเหมาะสม (Watson, 2013 อ้างถึงใน ประพิมพ์ อัดตะนันท์, 2562)

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีความสำคัญต่อสมรรถนะชีวิตของนักศึกษาโดยนักวิชาการหลายท่านเห็นพ้องว่าสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเอื้อต่อการเรียนรู้เชิงลึก ผ่านการมีส่วนร่วมทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม (Fraser, 2012, pp. 3-10) รวมถึงการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การสะท้อนคิด และการนำความรู้ไปใช้จริง ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา (Kolb, 1984, p.38) ขณะเดียวกัน สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการให้กำลังใจ การยอมรับ และการมีส่วนร่วม จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นในสมรรถนะตนเอง อันเป็นกลไกสำคัญต่อแรงจูงใจและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน (Bandura, 1997, p. 50) นอกจากนี้จากงานวิจัยของอภิภา ปรัชญพฤตย์ (2560) และรุจโรจน์ แก้วอุไร และชโรชนี ชัยมินทร์ (2562) พบว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม และ

ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องขยายจากห้องเรียนไปสู่พื้นที่เสมือนและพื้นที่นอกสถาบัน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

2. กิจกรรมพัฒนานักศึกษา นักวิชาการทั้งในและต่างประเทศเห็นพ้องกันว่า “กิจกรรม” เป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (ม.ป.ป., หน้า 112) และกระทรวงแรงงาน (ม.ป.ป., หน้า 7) อธิบายว่า กิจกรรมคือกระบวนการที่ใช้ทรัพยากรและการกระทำเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามเป้าหมาย ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในบริบททางการศึกษาในทำนองเดียวกัน อันธิกา วงศ์จำปา (2549, หน้า 33) และกฤษณะ คำสุวรรณ (2550, หน้า 41) เห็นว่า กิจกรรมพัฒนานักศึกษาควรได้รับการออกแบบอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และมุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

กิจกรรมพัฒนานักศึกษามีความสำคัญ ดังที่ ศุภชัย ไพศาลวัน (2548, หน้า 21-23) กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนานักศึกษา มีความสำคัญเทียบเท่ากับการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากกิจกรรมเหล่านี้ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ พัฒนาทักษะทางสังคม ความสามารถพิเศษ และบุคลิกภาพ อีกทั้งยังเป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นพลเมืองดี และงานวิจัยของนักวิชาการเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนานักศึกษา เช่น งานวิจัยของสมคิด พรหมจิตร (2557) และวลัยพร จิตรชนะ (2563) พบตรงกันว่า การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น กิจกรรมจิตอาสา ค่ายอาสา และโครงการภาวะผู้นำ ช่วยเสริมสร้างทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรับผิดชอบ การจัดการอารมณ์ ความมั่นใจในตนเอง และทัศนคติเชิงบวกต่อสังคม

3. บทบาทของบุคลากร วิทยา ปานะบุตร (2553, หน้า 118) ได้ให้ความหมายของ บทบาท ว่า หมายถึง การทำหน้าที่หรือพฤติกรรมที่สอดคล้องกับสถานภาพของตนเองในทิศทางเดียวกัน สุภาพร บัวผัด (2561) ได้กล่าวว่า บทบาทของบุคลากร หมายถึง บทบาทของผู้บริหาร และบทบาทของผู้ปฏิบัติงานทำหน้าที่พัฒนานักศึกษาแบบองค์รวม การบูรณาการวิชาการกับกิจการนักศึกษา และเป็นนักบูรณาการที่ดี ทั้งเชิงวิชาการและกิจการนักศึกษา สอดคล้องกับ ปุณยวีร์ ดวงสุขสุริยะ (2565) ได้ให้ความหมายของบทบาทของบุคลากร หมายถึง กระบวนการการอำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา คำแนะนำและความช่วยเหลือต่าง ๆ แก่นักศึกษา

บทบาทของบุคลากรมีความสำคัญ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนนโยบาย แผนงาน และกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายตามพันธกิจขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ (Koontz & O'Donnell, 1984, p.32; Robbins & Judge, 2019, p. 5) โดยเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีพันธกิจหลักในการผลิตบัณฑิต วิจัย บริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม บทบาทของบุคลากรทุกระดับจึงมีความสำคัญยิ่งต่อคุณภาพของผู้เรียนและการบรรลุผลของการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน

จากการศึกษางานวิจัยของวิล โพรธีเตมิ และทวณ ชูเพ็ญ (2558) พบว่า บทบาทของบุคลากร บทบาทของบุคลากรทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุนเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่สำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะชีวิตและความพร้อมในการเรียนรู้ของนักศึกษา บุคลากรสายสนับสนุนมีบทบาทและศักยภาพในการสนับสนุนภารกิจอุดมศึกษาในระดับสูง โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของบุคลากรส่งผลต่อ

ประสิทธิภาพการทำงานและการสนับสนุนนักศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับ ธรรมรัตน์ เม่งพัฒน์ และ ประเสริฐ ประวัตรุ่งเรือง (2564) ซึ่งพบว่าอาจารย์มีบทบาทในการส่งเสริมคุณลักษณะของนักศึกษาในระดับมาก และลักษณะส่วนบุคคลของอาจารย์มีผลต่อระดับบทบาทดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญ

กลุ่มปัจจัยเชิงสาเหตุด้านสังคม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยด้านสังคมที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของสมรรถนะชีวิตของนักศึกษา ได้แก่ 1) ลักษณะการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย 2) การเป็นตัวอย่าง และ 3) การสนับสนุนทางสังคม แต่ละปัจจัยมีแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ลักษณะการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย Baumrind (1991, p. 349) ได้ให้ความหมายลักษณะการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การเปิดโอกาสให้วัยรุ่นแสดงความคิดเห็น การใช้เหตุผลประกอบการกำหนดกฎเกณฑ์ และการให้เสรีภาพในระดับที่เหมาะสม ส่งผลให้บุคคลมีความมั่นใจในตนเองและมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ดี เช่นเดียวกับ Maccoby และ Martin (1983, p. 37) ที่เสนอว่าการเลี้ยงดูแบบนี้เกิดจากการผสมผสานของความคาดหวังต่อพฤติกรรมและการตอบสนองทางอารมณ์ของผู้ปกครองที่สมดุล ช่วยให้วัยรุ่นพัฒนา การคิดเชิงเหตุผลและการควบคุมตนเอง

Maccoby และ Martin (1983, p. 36) ชี้ว่าความสำคัญของลักษณะการเลี้ยงดูอยู่ที่ “ความสมดุลระหว่างการควบคุม (Control)” และ “การตอบสนองต่อความต้องการของเด็ก (Responsiveness)” โดยการเลี้ยงดูที่สมดุลระหว่างสองปัจจัยนี้ จะช่วยให้เด็กพัฒนาทั้งความมีวินัยและความอบอุ่นทางอารมณ์ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการจัดการตนเอง (Self-Management) และทักษะชีวิตที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ในมุมมองของ Bandura (1997, p. 20) การเลี้ยงดูเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการสร้างแบบอย่างทางพฤติกรรม (Modeling Behavior) จะเรียนรู้จากการสังเกตและเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ปกครอง ซึ่งหากผู้ปกครองแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบ การมีเหตุผล และการจัดการอารมณ์ที่ดี จะซึมซับรูปแบบพฤติกรรมเหล่านั้นไปใช้ใน ชีวิตจริง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการสร้างสมรรถนะชีวิต เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจอย่างมีสติ

จากการศึกษางานวิจัยพบว่าลักษณะการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่สำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะชีวิตและการพัฒนาทางจิตสังคมของเยาวชนและนักศึกษาอย่างชัดเจน ดังงานของ Baumrind (1991) พบว่าเยาวชนที่เติบโตภายใต้การเลี้ยงดูแบบนี้มีการควบคุมตนเองสูง มีความรับผิดชอบ และสามารถหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงได้ดีกว่ากลุ่มอื่น สอดคล้องกับ Slicker และคณะ (2005) ซึ่งพบว่าการเลี้ยงดูของพ่อแม่มีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับสมรรถนะชีวิตของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในทุกมิติ ได้แก่ การสื่อสาร การตัดสินใจ การดูแลสุขภาพ และการพัฒนาเอกลักษณ์ตนเอง

2. การเป็นตัวอย่าง ญัฐกาญจน์ กอมณี (2559) ได้กล่าวว่า การเป็นตัวอย่าง หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของเพื่อนในการเลือกเปิดรับสื่อสังคมอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งได้รับการชักจูงหรือแนะนำให้เลือกใช้สื่อในทางที่เป็นประโยชน์สร้างสรรค์ต่อตนเองและผู้อื่น สอดคล้องกับ สุวรรณิ์ ลัคนวณิช (2554) ได้กล่าวว่า การเป็นตัวอย่าง หมายถึง ความสัมพันธ์แบบเพื่อนเป็นพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นที่เกิดจากความใกล้ชิดผ่านการสนทนาการพบปะและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน จนเกิดความใกล้ชิดสนิท

การเป็นตัวอย่าง (Modeling) ถือเป็นสิ่งสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Process) ซึ่งมีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรม การเรียนรู้ และการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล โดยเฉพาะในช่วงวัยเด็กและวัยรุ่นที่อยู่ในกระบวนการหล่อหลอมค่านิยมและทักษะชีวิต (Bandura, 1977,

p.22; Schunk, 1987, p. 149) แนวคิดนี้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในวงการจิตวิทยาการศึกษาและจิตวิทยาพัฒนาการ ว่าบุคคลสามารถเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ ๆ ได้จากการสังเกตแบบอย่างของผู้อื่น โดยไม่จำเป็นต้องผ่านการลงมือทำจริงเสมอไป

จากการศึกษางานวิจัยพบว่าการเป็นตัวแทนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ ดังงานวิจัยของจินตนา ต้นสุวรรณนันท (2552) และณัฐกาญจน์ กอมณี (2559) พบความสอดคล้องกันว่า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการบริโภคและการเปิดรับสื่ออย่างมีวิจารณญาณ และยังเป็นตัวทำนายพฤติกรรมดังกล่าวร่วมกับปัจจัยอื่นได้อย่างมีนัยสำคัญ

3. การสนับสนุนทางสังคม Bhanthumnavin (2000, pp. 155-166) ได้ให้นิยามของการสนับสนุนทางสังคม ไว้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) การสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotional Support) 2) การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Support) 3) การสนับสนุนทางด้านวัสดุเครื่องใช้รวมทั้งเงินและแรงงาน (Material Support) และการได้รับการสนับสนุนจากหัวหน้างาน (Supervisor Support) เป็นสิ่งสำคัญในฐานะเป็นตัวแทนขององค์กร

การสนับสนุนทางสังคม (Social Support) ถือเป็นปัจจัยทางจิตสังคมที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิต การเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพของบุคคล โดยเฉพาะในช่วงวัยรุ่นและวัยนักศึกษา ซึ่งเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านของชีวิตที่ต้องเผชิญกับความท้าทายทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และความสัมพันธ์ทางสังคม (Cobb, 1976; Thoits, 1995; House, 1981) House (1981) ได้แบ่งประเภทของการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนทางอารมณ์ (Emotional Support) การได้รับความรัก ความเข้าใจ และความเห็นอกเห็นใจจากผู้อื่น การสนับสนุนทางข้อมูล (Informational Support) การได้รับคำแนะนำหรือข้อมูลที่ช่วยในการตัดสินใจ การสนับสนุนทางเครื่องมือหรือการปฏิบัติ (Instrumental Support) การได้รับความช่วยเหลือทางกายภาพ เช่น เงิน ทรัพยากร หรือเวลา การสนับสนุนทางการประเมิน (Appraisal Support) การได้รับข้อเสนอแนะเชิงบวกที่ช่วยสร้างความมั่นใจในตนเอง การสนับสนุนในมิติเหล่านี้ช่วยให้บุคคลสามารถจัดการกับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการปรับตัวทางอารมณ์ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก

จากการศึกษางานวิจัยพบว่าการสนับสนุนทางสังคมเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่สำคัญต่อทัศนคติ พฤติกรรมการทำงาน และการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ ดังการศึกษาของ ศุภวดี บุญญวงศ์ (2552) พบว่าการสนับสนุนทางสังคมเป็นตัวทำนายสำคัญของพฤติกรรมครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และครูที่ได้รับการสนับสนุนสูงมีเจตคติเชิงบวกต่อการจัดกิจกรรมมากกว่า สอดคล้องกับ อรพินท์ ชูชม (2557) และพิพัฒน์ ศรีไพบุลย์ (2563) ซึ่งพบว่าการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชามีอิทธิพลต่อความยึดมั่นผูกพันในงานและพฤติกรรมการทำงานอย่างอุทิศตนของครู ทั้งทางตรงและทางอ้อม

กลุ่มปัจจัยด้านบุคคล

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยด้านบุคคลที่เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะชีวิตของนักศึกษา ได้แก่ 1) กรอบความคิดเติบโต 2) การเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย และ 3) การมุ่งอนาคต แต่ละปัจจัยมีแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. กรอบความคิดเติบโต Dweck (2006, p. 6 อ้างถึงใน อังศิริ เครือแก้ว, 2562) ได้กล่าวว่า ความคิดเติบโต คือ ทัศนคติเติบโต หมายถึง กรอบความคิดของ บุคคลหรือแนวทางการคิดที่ส่งผลต่อ

พฤติกรรมการแสดงออก และทำให้บุคคลมีมุมมองในเรื่อง เดียวกันที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ Carol, Dweck and Leggett (1988 อ้างถึงใน ศรีบุญ พงศ์ประเสริฐสิน, 2564) ได้กล่าวว่า ทศนคติเติบโต หมายถึง ความเชื่อของบุคคลแสดงออกเป็นการตอบสนองต่อสถานการณ์ความสำเร็จ และความล้มเหลว

กรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) เป็นแนวคิดสำคัญที่อธิบายถึงความเชื่อของบุคคลว่าความสามารถของตนเองสามารถพัฒนาได้ผ่านความพยายาม การเรียนรู้ และการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง (Dweck, 2006, pp. 6-55) ซึ่งตรงกันข้ามกับกรอบความคิดแบบตายตัว (Fixed Mindset) ที่มองว่าความสามารถเป็นสิ่งที่คงที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ในบริบททางการศึกษา กรอบความคิดแบบเติบโตจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสมรรถนะชีวิต (Life Competencies) ของนักศึกษา เพราะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) การจัดการตนเอง (Self-Management) และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) (Dweck & Yeager, 2019, p.438)

จากการศึกษางานวิจัยพบว่ากรอบความคิดแบบเติบโตเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง แรงจูงใจ ความพยายาม และสมรรถนะการเรียนรู้ของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญ ดังงานวิจัยของอังคณา ธนปิยะวงษ์ (2562) แสดงให้เห็นว่า กระบวนการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตและการคาดการณ์ตนเองสามารถเพิ่มการรับรู้ความสามารถของนักศึกษาสหกิจศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ และส่งผลต่อการตั้งเป้าหมาย ความพยายาม และการเลือกทำกิจกรรม สอดคล้องกับการศึกษาของ เจนจิรา จาติเทศะ (2563) ซึ่งพบว่าโปรแกรมส่งเสริมกรอบความคิดแบบเติบโตช่วยเพิ่มการแสวงหาความท้าทายในการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ และมีขนาดอิทธิพลในระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม

2. การเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย คาสเปอร์สัน และเบรทแบงค์ (Kasperson & Breitbank, 1974 อ้างถึงใน ทานตะวันอินทร์จันทร์, 2546, หน้า 19) ให้ความหมายว่าการเข้าร่วมหรือการมีส่วนร่วม คือ การที่บุคคลทำตนเป็นผู้สร้างสรรค์กิจกรรมในกระบวนการพัฒนาซึ่งจะบังเกิดผล คือ สามารถแสดงบทบาทที่สร้างสรรค์ได้และผลของกิจกรรมจะต้องย้อนกลับมาสู่พวกเขาเอง United Nations Research Institute of Social Development (UNRISD) ระบุความหมายว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่อง 1) การตัดสินใจ 2) การเข้าร่วมกิจกรรม 3) การร่วมรับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมที่เกิดจากกิจกรรมนั้นๆ

การเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนานักศึกษาให้เติบโตอย่างรอบด้าน ทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตสำนึกต่อสาธารณะ ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็น “บัณฑิตที่สมบูรณ์” ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และตามแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เน้นการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2563) การเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตในการเข้าร่วมกิจกรรมของสถาบันเป็นเครื่องมือสำคัญในการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ความมีวินัย ความรับผิดชอบ การมีจิตอาสา และการทำงานเป็นทีม ซึ่งล้วนเป็นสมรรถนะชีวิตพื้นฐานของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

จากการศึกษางานวิจัยพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนานักศึกษาในหลายมิติ ดังงานวิจัยของ Chebator (1995) พบว่านักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมเสริมหลักสูตรมีความมั่นใจในตนเองสูงกว่า สามารถจัดการอารมณ์ได้ดีกว่า มีความพึงพอใจต่อมหาวิทยาลัยมากกว่า และมีผลการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วม แม้ควบคุมปัจจัยพื้นฐานแล้วก็ตาม สอดคล้องกับ

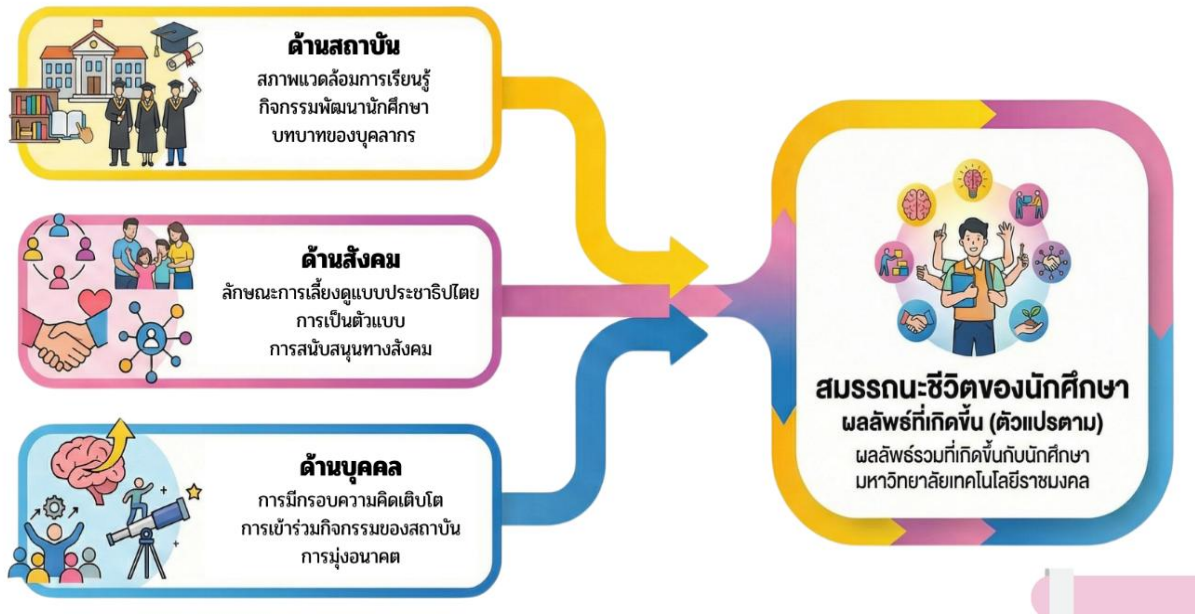
Waiwingrob, Thamwipat, และ Princhankol (2023) ซึ่งพบว่ากิจกรรมที่เหมาะสมช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมและสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมในบริบทมหาวิทยาลัยไทย

3. การมุ่งอนาคต ดวงเดือน พันธมนานิน (2549) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเอง หมายถึง การจัดระเบียบพฤติกรรมอย่างมีระบบและต่อเนื่อง จนกว่าจะประสบผลสำเร็จตามที่ตนเอง ตั้งใจไว้ โดยมีกระบวนการเริ่มจาก กำหนดพฤติกรรม หรือเป้าหมายที่ตนเองต้องการจะให้เกิดในอนาคต และแบ่งเป้าหมายนั้นเป็นเป้าหมายย่อย เป็นขั้น ๆ ต่อจากนั้นสังเกตพฤติกรรมเดิมของตนเองว่าอยู่ในระดับใดและกำหนดความตั้งใจของตนเองว่าจะกระทำมากกว่าเดิมหรือบ่อยขึ้นเล็กน้อย จากนั้นจัดเตรียมสร้างสภาพแวดล้อม ที่คาดว่าจะมีส่วนกระตุ้นให้ทำพฤติกรรมนั้นมากขึ้นหลังจากนั้นให้พยายามกระทำพฤติกรรมตามเป้าหมายย่อยที่ตนเองเคยตั้งใจไว้ และเมื่อกระทำได้ตามเป้าหมายนั้นก็ให้รางวัลตนเอง ต่อจากนั้นพยายามกระทำพฤติกรรมนั้นต่อไปตามเป้าหมายขั้นที่สองที่เคยกำหนดเอาไว้ แต่ถ้าทำตามเป้าหมายย่อยขั้นแรกหรือขั้นใด ๆ ไม่ครบ ก็ควรยืดหยุ่นให้แกตนเองโดยการขยายเวลา ให้โอกาสตนเองแก้ตัว

การมุ่งอนาคตเป็นสมรรถนะสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง กำหนดเป้าหมายที่สอดคล้องกับบริบทสังคม พัฒนาทักษะที่จำเป็น และวางแผนการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน (OECD, 2018; UNESCO, 2015; Dweck & Yeager, 2019) นอกจากนี้ การมุ่งอนาคตช่วยให้บุคคลสามารถวิเคราะห์ผลลัพธ์ในระยะยาว วางแผนเชิงป้องกัน และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล โดยเฉพาะในบริบทของนักศึกษา การมีมุมมองต่ออนาคตช่วยให้ตระหนักถึงคุณค่าของการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะเพื่อเตรียมพร้อมต่ออาชีพและการดำรงชีวิต

จากการศึกษางานวิจัยพบว่า การมุ่งอนาคตเป็นจิตลักษณะสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงบวก สมรรถนะในการทำงาน และการพัฒนาสังคมของบุคคลอย่างมีนัยสำคัญ ดังงานวิจัยของพิพัฒน์ ศรีไพบุลย์ (2563) พบว่าลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองมีอิทธิพลต่อการทำงานอย่างอุทิศตนของข้าราชการครูในระดับสูง และสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมได้ในสัดส่วนมาก สอดคล้องกับกรุณา โกชารี (2566) ซึ่งพบว่าลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองเป็นองค์ประกอบสำคัญในกลุ่มปัจจัยจิตจริยธรรมที่ส่งผลต่อสมรรถนะครู และเชื่อมโยงกับทัศนคติ บรรยากาศองค์การ และความผูกพันต่อองค์กร

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะชีวิตของนักศึกษา สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของตัวแปรตาม คือ สมรรถนะชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล กลุ่มปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 3 ปัจจัย คือ 1) กลุ่มปัจจัยด้านสถาบัน 2) กลุ่มปัจจัยด้านสังคม และ 3) กลุ่มปัจจัยด้านบุคคล สร้างเป็นกรอบแนวคิดสมรรถนะชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ตะวันออก ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดสมรรถนะชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

จากภาพที่ 1 ในการศึกษาหรือวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล อาจตั้งสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะชีวิตของนักศึกษามีอย่างน้อย 3 ปัจจัยและร่วมกันอธิบายสมรรถนะชีวิตของนักศึกษาได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40
2. รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาสมรรถนะชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ตะวันออกสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
3. รูปแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

บทสรุป

บทความนี้ได้นำเสนอความเป็นมาและความสำคัญของ “สมรรถนะชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง” จากแนวทางการศึกษา ทำให้สามารถกำหนดตัวแปรตาม คือ สมรรถนะชีวิตที่สำคัญได้ 3 ด้าน คือ 1) ด้านการสื่อสาร 2) ด้านการทำงานเป็นทีม และ 3) ด้านการจัดการตนเอง และกำหนดตัวแปรต้น ปัจจัยเชิงสาเหตุ 3 กลุ่มปัจจัย คือ 1) กลุ่มปัจจัยเชิงสาเหตุด้านสถาบัน 2) กลุ่มปัจจัยเชิงสาเหตุด้านสังคม และ 3) กลุ่มปัจจัยเชิงสาเหตุด้านบุคคล แต่ละกลุ่มปัจจัยได้มีการคัดสรรมาเพื่อ การศึกษาด้านละ 3 ตัวแปร แต่ละตัวแปรได้มีการนำเสนอวรรณกรรมเกี่ยวกับความหมาย ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ของสมรรถนะชีวิตของนักศึกษาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านต่าง ๆ โดยสังเขป แล้วได้นำเสนอกรอบแนวคิดของการศึกษาบทความพร้อมสมมุติฐานเพื่อการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- อภิภา ปรัชญพทุทธ์. (2560). การออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งหนึ่ง.

- จรรยา สุวรรณทัต. (2547). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งหนึ่ง.
- ชวนชัย เชื้อสาธุชน. (2546). ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมประหยัทรพยากรของอาจารย์ในสถาบันราชภัฏ. *วารสารการวิจัยทางการศึกษา*, 5(2), 45–62.
- ณัฐกาญจน์ กอมณี. (2559). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาชั้นปีที่ 1. *วารสารนิเทศศาสตร์*, 34(1), 23–40.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2549). *จิตวิทยาพฤติกรรมและบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งหนึ่ง.
- นิตยา วงษ์กันยา. (2552). *กิจกรรมพัฒนานักศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งหนึ่ง.
- พิพัฒน์ ศรีไพบูลย์. (2563). รูปแบบการพัฒนาการทำงานอย่างอุทิศตนของข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 14(1), 55–72.
- สุวรรณี ลัคนวณิช. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและพฤติกรรมการใช้ชีวิตของนักศึกษา. *วารสารสังคมศาสตร์*, 6(2), 89–108.
- อรสา จุลมา, และคณะ. (2565). ความต้องการกิจกรรมพัฒนานักศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. *วารสารการศึกษา*, 18(1), 77–95.
- อังศวีร์ เครือแก้ว. (2562). แนวทางการคิดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกาแสดงออก: ทศนคติเติบโต.
- Astin, A. W. (1999). Student involvement: A developmental theory. *Journal of College Student Development*, 40(5), 518–529.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York, NY: Freeman.
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56–95.
- Brown, M. (2005). Learning spaces. *EDUCAUSE Review*, 40(4), 14–28.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations. *American Psychologist*, 55(1), 68–78.
- De Volder, M. L., & Lens, W. (1982). Academic achievement and future time perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, 42(3), 566–571.
- Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The new psychology of success*. New York: Random House.
- Fraser, B. J. (2012). *Classroom learning environments*. New York, NY: Routledge.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- OECD. (2018). *The future of education and skills*. Paris: OECD Publishing.
- Pascarella, E. T., & Terenzini, P. T. (2005). *How college affects students (Vol. 2)*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- UNESCO. (2015). *Rethinking education: Towards a global common good?* Paris: UNESCO.